

Зеленін Ю.М.,
к.е.н.,
Міжрегіональна академія управління персоналом,
м. Київ

СЦЕНАРІЙ РОЗВИТКУ МЕТАЛУРГІЇ В РІЗНИХ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИХ УМОВАХ ЇЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Металургійна галузь грає найважливішу роль в економіці України. Найбільші металургійні компанії в Україні є транснаціональними корпораціями і виявляють подібні ознаки з іншими подібними зарубіжними галузевими гігантами, а вихід багатьох інших українських компаній на зарубіжні ринки і до санкцій зустрічав жорсткі інституційні бар'єри.

На підставі інституційних умов (інститути формують інституційні умови, які, по-перше, полягають у спектрі можливостей розвитку, у тому числі організаційного, і, по-друге, у формалізованих правилах доступу до якісних ресурсів – фінансових, технологічних, кадрових та ін.) можна сформувати кілька інституційно однорідних сегментів (в рамках одного сегмента набір суб'єктів з близькими значеннями за сукупністю і, в той же час, за більшістю значень показників інституційних умов) української металургії, підприємства яких відрізняються закономірностями поведінки.

Таким чином, враховуючи критичну значущість металургії для української економіки, необхідне уточнення існуючих сценаріїв та прогнозів розвитку галузі залежно від різних інституційних умов. Відповідно, якщо держава в економічній політиці, а бізнес у своїй діяльності, враховуватимуть рекомендації щодо реалізації цільового сценарію розвитку металургійної галузі, то це підтримає цю галузь.

Від металургії найбільшою мірою залежать промисловість, будівництво та паливно-енергетичний комплекс. При цьому, металургія є одним із лідерів у обробній промисловості.

Крім того, з урахуванням створення власних університетів, наукових інститутів та інжинірингових центрів, металургія є однією з провідних галузей у сфері інновацій.

Металургійному комплексу властива складність технологічного циклу виробництва - понад десяток переділів, до яких входять: видобуток, збагачення сировини, лиття, прокат, виробництво сплавів та ін.

Компанії в галузі відрізняються за обсягами та лінійкою продукції, охопленням ринків, технологічним рівнем і глибиною переділу. Частина з них є безпосередньо відокремленими металургійними компаніями на ринках чорної та кольорової металургії, частина є дочірніми щодо інших великих компаній, наприклад, нафтогазових або машинобудівних.

В Україні досі використовуються застарілі технологічні стандарти виробництва та застосування металургійної продукції суміжних галузях. В основних галузях, що споживають металопродукцію, вимоги до її якості та експлуатаційних характеристик зростають з кожним роком. Наявність такого «розкиду» вимог ускладнює роботу металургійних компаній.

Наприклад, в ЄС стандарти оновлюються раз на 10 років, а в той же час в Україні понад половину металургійних стандартів не оновлювалися понад 25 років.

Цей чинник відіграє основну роль для дрібних і середніх компаній, орієнтованих російський ринок, оскільки великі компанії здатні і найчастіше випускають продукцію за зарубіжними стандартами, що відіграє важливу роль у відмінностях за ступенем доступності виходу на зарубіжні ринки та за ступенем доступності технологій.

Нівелювання негативного впливу даного фактора можливе лише з розробкою нової системи стандартів використання металопродукції. Прискорити процес можна за рахунок активної участі у проекті галузевих асоціацій, найбільших металургійних компаній із власними науково-дослідними центрами, наукових інститутів та інжинірингових компаній.

Дефіцит висококваліфікованих кадрів у металургії пов'язаний насамперед із недостатнім випуском галузевих фахівців ЗВО та середніх спеціальних освітніх закладів. Крім того, слід наголосити на непопулярності професії металургів серед молоді протягом 20 років. У 2024 р. нестача висококваліфікованого персоналу в промисловості за деякими позиціями досягла 30%. При цьому дефіцит фахівців спостерігається як у всіх технологічних межах, так і в інжинірингу та проектуванні.

Даний фактор впливає, в першу чергу, на дрібні та середні компанії, не здатні як великі створювати афілійовані освітні установи або ініціювати створення необхідних освітніх програм у профільних ЗВО-партнерах, що демонструє відмінності компаній за розмірами та становищем на ринках їх партнерів, а також інституційних умов їхньої діяльності залежно від розміру.

Негативне значення даного чинника можна знизити, в першу чергу, за рахунок створення нових освітніх установ або розробки та затвердження нових освітніх програм на базі вже існуючих технікумів та ЗВО, які відповідають запитам сучасної металургії, що здатні реалізувати найчастіше лише державу та найбільші компанії. Крім того, слід розглянути розширення механізмів залучення висококваліфікованого закордонного персоналу та талановитої молоді.

Список використаних джерел:

1. Гриньов А.В. Управління інноваційним розвитком промислових підприємств у глобальному середовищі; Харк. нац. автомоб.-дорож. ун-т. Х. : ХНАДУ, 2007. 147 с.
2. Коюда В.О. Основи інвестиційного менеджменту : навч. посібник / В.О. Коюда, Т.І. Лепейко, О.П. Коюда. К. : Кондор, 2008. 340 с.
3. Кулицький С. Українська чорна металургія: стан, проблеми, перспективи. Україна: події, факти, коментарі. 2016. № 5. С. 44-65.